



อริยมรรคมีองค์ 8 ในฐานะโครงสร้างจริยธรรมสาธารณะของไทยร่วมสมัย: แนวทาง  
ลดคอร์รัปชัน ความรุนแรงเชิงวาจา และความแตกแยกทางสังคม  
The Noble Eightfold Path as Public Ethical Infrastructure in  
Contemporary Thailand: A Framework to Reduce Corruption, Verbal  
Violence, and Social Polarization

พระธรรมนันท์ ปริสุทฺธชโย<sup>1</sup>  
Phra Dhammanan Parisuddhajayo<sup>1</sup>

<sup>1</sup>ศูนย์ปฏิบัติธรรมพุทธเมตตาบารมี วัดตึก พระนครศรีอยุธยา, ประเทศไทย

<sup>1</sup> Bhuddha Metta Barami Dhamma Practice Center, Wat Tuk,  
Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand

Corresponding Author E-mail: Parisuddhajayo.dmn@gmail.com

Received 20 January 2025; Revised 2 March 2025; Accepted 15 June 2025

\*\*\*\*\*



## อริยมรรคมีองค์ 8 ในฐานะโครงสร้างจริยธรรมสาธารณะของไทยร่วมสมัย: แนวทาง ลดคอร์รัปชัน ความรุนแรงเชิงวาจา และความแตกแยกทางสังคม

พระธรรมนันท์ ปริสุทฺธชโย

### บทคัดย่อ

บทความนี้เสนอกรอบแนวคิดอริยมรรคมีองค์ 8 สามารถตีความเป็นโครงสร้างจริยธรรมสาธารณะสำหรับสังคมไทยร่วมสมัยได้ ไม่ใช่เพียงแนวปฏิบัติส่วนบุคคลเพื่อความพ้นทุกข์เท่านั้น โดยตั้งโจทย์จากความท้าทาย 3 ด้านที่ทับซ้อนกัน ได้แก่ (1) ความเสี่ยงคอร์รัปชันและความเชื่อมั่นต่อสถาบัน (2) ความรุนแรงเชิงวาจาและวาทกรรมเกลียดชังในพื้นที่ดิจิทัล และ (3) ความแตกแยกทางสังคมที่บั่นทอนทุนทางสังคมและทำให้การอยู่ร่วมของความเห็นต่างยากขึ้น ข้อมูลบริบทชี้ว่าประเทศไทยได้ 34 คะแนน และอยู่อันดับ 107 ใน Corruption Perceptions Index 2024 ซึ่งสะท้อนแรงกดดันด้านความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของการบริหารภาครัฐ พร้อมกันนี้ โครงการของ UNDP Thailand ชี้ว่าโซเชียลมีเดียทำหน้าที่เป็นตัวขยายการเมืองอัตลักษณ์ ขว้างปาลอม และ คำพูดที่แสดงความเกลียดชัง ส่งผลต่อสุขภาพจิตของคนในสังคม และรายงานเรื่อง social cohesion/hate speech ในประเทศไทยตอกย้ำความจำเป็นของแนวทางเชิงหลักฐานในการจัดการความขัดแย้งและความรุนแรงเชิงวาทกรรม

ระเบียบวิธีเป็นการศึกษาจากเอกสารและสังเคราะห์แนวคิด โดยเน้นแหล่งร่วมสมัย พ.ศ. 2563–2568 และฐานคัมภีร์เถรวาท (เช่น อริยมรรคในฐานองค์แห่งอริยสังขข้อที่ 4) บทความพัฒนา กรอบ MAGGA-GOV เพื่อแปลงองค์มรรค 8 เป็นสถาปัตยกรรมจริยธรรมสาธารณะ 3 ชั้น ได้แก่ ปัญญา (สัมมาทิฐิ-สัมมาสังกัปปะ) ในฐานะเหตุผลเพื่อประโยชน์สาธารณะและความจริงร่วม ศील (สัมมาวาจา-สัมมากัมมันตะ-สัมมาอาชีวะ) ในฐานะความสุจริตและการสื่อสารไม่ทำร้าย และ สมာธิ (สัมมาวายามะ-สัมมาสติ-สัมมาสมาธิ) ในฐานะการกำกับตนและการกำกับเศรษฐกิจความสนใจ เพื่อป้องกันการตัดสินใจแบบรวดเร็ว ตอบโต้ไวรัล บทความยังเสนอตารางเพื่อ operationalize มรรค 8 สู่กลไกธรรมาภิบาลและชุดตาราง (แยกบริบท) KPI สำหรับหน่วยงานรัฐ สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การลดคอร์รัปชัน ลดความรุนแรงเชิงวาจา และเพิ่มความสมานฉันท์ทางสังคมเป็นสิ่งที่ออกแบบ วัด ปรับปรุงได้

**คำสำคัญ:** อริยมรรคมีองค์ 8; จริยธรรมสาธารณะ; ธรรมาภิบาล; คอร์รัปชัน; สัมมาวาจา;



# The Noble Eightfold Path as Public Ethical Infrastructure in Contemporary Thailand: A Framework to Reduce Corruption, Verbal Violence, and Social Polarization

Phra Dhammanan Parisuddhajayo

---

## Abstract

This article argues that the Noble Eightfold Path can be reinterpreted as a public ethical infrastructure for contemporary Thailand, rather than solely a personal liberation path. Thailand faces three interlocking challenges: (1) persistent corruption risks and weakened institutional trust, (2) escalating verbal violence and hate-driven discourse in digital public spheres, and (3) social fragmentation that undermines social capital and coexistence across disagreement. Contextual indicators show Thailand scored 34 and ranked 107 in the CPI 2024, highlighting ongoing pressures on transparency and governance credibility. Meanwhile, UNDP Thailand notes that social media amplifies identity politics, misinformation, and hate speech, threatening the health of civic discourse.

Using documentary research and conceptual synthesis focusing on 2020–2025 sources and Theravāda canonical grounding, the article proposes MAGGA-GOV, a three-layer architecture translating the Eightfold Path into institutional capacities: paññā (Right View–Right Intention) as public-interest reasoning and shared reality; sīla (Right Speech–Right Action–Right Livelihood) as integrity and non-harm conduct; and samādhi (Right Effort–Right Mindfulness–Right Concentration) as self-regulation and attention governance that reduces reactive decisions and discourse escalation. The article operationalizes each path factor into governance mechanisms (Table 1) and provides tiered KPI sets tailored to public agencies, educational institutions, and local administrative organizations (Table 2) to reduce corruption risks, curb harmful speech, and strengthen social cohesion.

**Keywords:** Noble Eightfold Path; public ethics; good governance; corruption; right speech;

## บทนำ

ความเปราะบางของสังคมไทยร่วมสมัยมิได้เกิดจากตัวปัญหาเดียว แต่เป็นวิกฤตสามชั้นที่เสริมแรงกันเป็นวงจร ได้แก่ 1) ความเสี่ยงคอร์รัปชันทำให้ความไว้วางใจต่อสถาบันลดลง และเมื่อความไว้วางใจลดลง การกำกับตรวจสอบจากสาธารณะยิ่งอ่อนแรง 2) พื้นที่สื่อสารดิจิทัลเอื้อต่อการขยายข่าวปลอมหรือวาทกรรมเกลียดชัง ทำให้ความเห็นต่างถูกตีความเป็นศัตรู และ 3) ความแตกแยกทางสังคมทำให้กลไกความร่วมมือและทุนทางสังคมลดลง ซึ่งย้อนกลับไปเพิ่มแรงจูงใจให้หาทางลัดและทำให้คอร์รัปชันฝังตัวง่ายขึ้น

ด้านคอร์รัปชัน ภาพรวมเชิงตัวชี้วัดสะท้อนแรงกดดันต่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพการกำกับดูแล โดย NACC รายงานผล CPI 2024 ของไทยที่คะแนน 34 และอันดับ 107 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลในหน้าดัชนีของ Transparency International ที่อธิบาย CPI เป็นการจัดอันดับ 180 ประเทศตามการรับรู้การทุจริตภาครัฐ (0-100) งานเชิงนโยบายของ OECD ยังชี้ว่าระบบความซื่อสัตย์สุจริตภาครัฐต้องพัฒนาแบบเป็นระบบ ทั้งกลไกวินัย ความเสี่ยงคอร์รัปชัน และความซื่อสัตย์ในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจ และ OECD ยังเน้นประเด็นความเป็นอิสระทรัพยากรขององค์กรต่อต้านคอร์รัปชันเป็นปัจจัยสำคัญต่อผลลัพธ์

ด้านความรุนแรงเชิงวาจาและความเกลียดชัง รายงาน UNDP Thailand ระบุชี้ว่าโซเชียลมีเดียทำหน้าที่เป็นตัวขยายข่าวปลอม (fake news) และ hate speech จนเป็นโจทย์สุขภาพของคนในสังคม และรายงานสำรวจการรับรู้เรื่อง social cohesion/hate speech ในประเทศไทยของ UNDP (2024) บทเฉพาะว่าด้วย “perceptions and experiences of hate speech” และข้อเสนอเชิงนโยบาย ในระดับสิทธิมนุษยชน Amnesty International รายงานว่าความรุนแรงทางดิจิทัล/การคุกคามออนไลน์สร้าง “chilling effect” ต่อการมีส่วนร่วมสาธารณะของผู้หญิงและกลุ่ม LGBTI ในไทย ขณะเดียวกัน งานวิชาการไทยชี้วงจรถูก hate speech บนโซเชียลมีเดียไปสู่การกระทำผิดและความรุนแรงได้

ดังนั้น โจทย์ของประเทศไทยวันนี้ไม่ใช่เพิ่มกฎอย่างเดียวน แต่คือการยกระดับคุณภาพเจตนา-เหตุผล-การสื่อสาร ให้กลายเป็นมาตรฐานสาธารณะและมาตรฐานสถาบัน ในบริบทที่ไทยเป็นสังคมที่มีทุนทางวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาสูง การเรียนรู้ธรรมาภิบาล 8 เป็นโครงสร้างจริยธรรมสาธารณะจึงมีศักยภาพเป็นที่เชื่อมจริยธรรมกับธรรมาภิบาลได้ โดยไม่ตกเป็นเพียงวาทกรรมเชิงสัญลักษณ์ บทความนี้จึงเสนอให้ยกธรรมาภิบาล 8 ขึ้นมาเป็นโครงสร้างจริยธรรมสาธารณะ โดยตั้งสมมติฐานว่า มรรค 8 มีศักยภาพเป็นกรอบการออกแบบสถาบัน ทั้งในมิติความสุจริต ความไม่ทำร้ายกันทางวาจา และความสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมเห็นต่าง ซึ่งสอดรับแนวคิดที่ชี้ว่า สัมมาวาจา และสติปัญญาแห่งการสื่อสารสามารถเปิดพื้นที่อยู่ร่วมของความเห็นต่างบนฐานความรับผิดชอบต่อผลกระทบ (พระใบฎีกาพงษ์ศักดิ์ ขนดีพโล, 2025).

## มรรค 8 เป็นสถาปัตยกรรมจริยธรรมสาธารณะ

การจะทำให้มรรค 8 ทำงานในระดับสาธารณะ จำเป็นต้องตีความจากข้อปฏิบัติส่วนบุคคลไปสู่ความสามารถเชิงสถาบัน กล่าวคือ มรรค 8 ไม่ได้เป็นองค์ประกอบแยกส่วน แต่เป็นสถาปัตยกรรมที่เชื่อม

ปัญญา ศีล สมาธิ ให้หนุนกันเป็นระบบ (ในคัมภีร์เถรวาทมักจัดกลุ่ม 3 หมวดนี้) เมื่อแปลสู่สังคมไทยร่วมสมัย เราได้ 3 หลักปฏิบัติระดับระบบดังนี้

1. ปัญญา (paññā) สัมมาทิฏฐิและสัมมาสังกัปปะ เหตุผลเพื่อประโยชน์สาธารณะและ ความจริงร่วม การต้านคอร์รัปชันหรือลดความแตกแยกต้องเริ่มจากการมีภาพจริงร่วมของปัญหาและเหตุปัจจัย ไม่ถูกครอบงำด้วยข่าวปลอม อคติกลุ่ม ข้อนี้สอดคล้องกับงานของ UNDP ที่มอง misinformation และ hate speech เป็นตัวบ่อนทำลาย civic discourse และงานไทยที่วางแนวคิดสติปัญญาแห่งการสื่อสาร ให้อำนาจระดับ การสื่อสารจากการเอาชนะ ไปสู่ความเข้าใจร่วมบนฐานเหตุผล เมตตา จริยธรรม (เชื่อมสัมมาวาจา)

2. ศีล (sīla) สัมมาวาจา สัมมาภังคะ สัมมาอาชีวะ คือ ความสุจริต + การสื่อสารไม่ทำร้าย หากปัญญาเป็นทิศทางศีลคือมาตรฐานพฤติกรรม ในเชิงสถาบัน ศีลแปลเป็นระบบป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ระบบจัดซื้อโปร่งใส ระบบวินัย/ลงโทษที่คงเส้นคงวา และมาตรฐานการสื่อสารของรัฐ/โรงเรียน/ท้องถิ่นเพื่อไม่ผลิตความเกลียดชัง งาน OECD Integrity Review of Thailand 2021 ซึ่งให้เห็นมิติสำคัญของระบบวินัย การจัดการความเสี่ยง และความซื่อสัตย์ในการกำหนดนโยบาย และ OECD 2024 review เรื่อง foreign bribery ซึ่งประเด็นเชิงกฎหมาย/การบังคับใช้ ซึ่งสอดคล้องกับสัมมาภังคะ สัมมาอาชีวะ ในมิติ clean conduct/clean procurement/clean livelihood ของสถาบัน

3. สมาธิ (samādhi) สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ การกำกับตน + การกำกับ เศรษฐกิจความสนใจสังคมไวรัลทำให้การตอบโต้แบบฉับพลัน (reactive) เกิดง่ายในทั้งนโยบายและวาทกรรม สมาธิในเชิงสถาบันจึงแปลเป็น cooling-off protocol สำหรับการตัดสินใจเสี่ยงสูง, เวที deliberation ที่ ป้องกัน escalation, และการฝึกสติ การไตร่ตรองเพื่อเสริมการตัดสินใจเชิงจริยธรรม งานเชิงประจักษ์ใน ภาครัฐไทยพบว่าผู้นำภาครัฐมองการฝึก mindfulness บนฐานพุทธเป็นกลไกเสริมคุณค่าจริยธรรมและ พฤติกรรมเชิงจริยธรรม

สามปัญหาใหญ่ของไทยร่วมสมัยและการจับคู่กับองค์มรรค (Problem-Path Mapping) คอร์รัปชันและความไว้วางใจต่อสถาบัน งานเชิงนโยบายของ OECD ซึ่งว่า การเสริม public integrity ต้องทำเป็น ระบบ (policies + institutions + enforcement + culture) เพื่อให้เกิดผลยั่งยืน (OECD, 2021) ในบริบท ไทย หน่วยงานรัฐรายงานผล CPI 2024 และอธิบายองค์ประกอบแหล่งข้อมูล/ตัวชี้วัดที่ถูกใช้ รวมถึงนัยต่อการ ประเมินความเสี่ยงของภาคธุรกิจ (NACC, 2025) งานวิจัยไทยด้านการรับรู้เกี่ยวกับการทุจริต ยังสะท้อนว่า ปัจจัยที่กำหนดการรับรู้คอร์รัปชันเกี่ยวข้องกับความโปร่งใสของรัฐ การบังคับใช้กฎหมาย การมีส่วนร่วมของ ประชาชน และบทบาทสื่อ/โซเชียลมีเดีย (Homyamyen & Kulachai, 2025) เมื่อจับคู่กับมรรค 8 แกน ศีล (สัมมาภังคะ สัมมาอาชีวะ) ทำหน้าที่เป็นฐานความสุจริตของพฤติกรรมและการเลี้ยงชีพ/อาชีพของผู้มี อำนาจ ขณะที่ปัญญา (สัมมาทิฏฐิ-สัมมาสังกัปปะ) ทำหน้าที่คุมเจตนาและเหตุผลของการใช้อำนาจให้เป็นไป เพื่อประโยชน์สาธารณะ ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ทับซ้อน

## ความรุนแรงเชิงวาจาและวาทกรรมเกลียดชังในพื้นที่ดิจิทัล

UNDP Thailand ระบุว่า การเติบโตของโซเชียลมีเดียเอื้อต่อการขยาย fake news/hate speech และกระทบสุขภาพของ civic discourse (UNDP Thailand, n.d.). Amnesty International รายงานการคุกคามออนไลน์และวาจาเกลียดชังที่ส่งผล chilling effect ต่อการมีส่วนร่วมของผู้หญิงและกลุ่ม LGBTI ในไทย (Amnesty International, 2024) ฝั่งงานวิชาการไทย ชี้ให้เห็นว่า hate speech บนโซเชียลมีเดียสามารถเชื่อมต่อไปสู่ความรุนแรงเป็นวงจรร และทำให้เกิดการเรียนรู้/ตอกย้ำอคติ (Sangsawat, 2024). ขณะเดียวกัน งานด้านภาษาศาสตร์คอมพิวเตอร์ก็สะท้อนว่า ภาษาไทยบนแพลตฟอร์มมีปัญหา hate speech/offensive language จนต้องพัฒนาโมเดลตรวจจับเชิงเทคนิค (Pookpanich & Siriborvornratanakul, 2024; Hemtanon et al., 2024) ในเชิงมรรค 8 สิ่งนี้ตรงกับสัมมาวาจาย่างยิ่ง และต้องอาศัยสัมมาสติ สัมมาวายามะ เพื่อจัดการแรงกระตุ้นการตอบโต้แบบฉับพลันในสภาพแวดล้อมที่ถูกออกแบบให้เร่งอารมณ์

## ความแตกแยกทางสังคมและความเปราะบางของทุนทางสังคม

UNDP ทำโครงการเพื่อส่งเสริมความอดทนและความเคารพความหลากหลาย โดยชี้ว่าไทยยัง “deeply polarized” และมีปัญหาการตัดสินใจที่รวมศูนย์มากเกินไป และการขาดการมีส่วนร่วมเชิงรวม (UNDP Thailand, n.d.). งานสำรวจ UNDP ที่มุ่งวัดพื้นฐาน เรื่อง social cohesion และ resilience ย้ำว่าจำเป็นต้องใช้แนวทางเชิงหลักฐานในการออกแบบนโยบายลดความรุนแรง (UNDP, 2024) เมื่อจับคู่กับมรรค 8 ปัญญา ช่วยสร้างความจริงร่วมและการมองเหตุปัจจัยอย่างเป็นระบบ ส่วนสมาธิช่วยสร้างความสามารถในการฟังลึก/ยับยั้งการปะทุ และ ศีล ทำให้ความเห็นต่างไม่กลายเป็นการทำร้ายกันเชิงคำพูดหรือเชิงนโยบาย

## แบบจำลอง MAGGA-GOV 3 ชั้น x 8 คັນโยก (Levers) เพื่อสังคมไทย

จากตรรกะข้างต้นที่นำเสนอ MAGGA-GOV เป็นกรอบออกแบบระบบจริยธรรมสาธารณะ โดยจัดองค์ประกอบเป็นคັນโยก (levers) ที่สถาบันสามารถฝังลงในนโยบาย/กระบวนการ/ตัวชี้วัดได้

Layer 1 Paññā (Right View–Right Intention) Public-interest reasoning คັນโยก fact-checking & evidence note, public-interest test, COI-aware decision intent

Layer 2 Sīla (Right Speech–Right Action–Right Livelihood) Integrity & non-harm conduct คັນโยก code of civic speech, clean procurement, ethical HR & discipline, compliance & due diligence

Layer 3 Samādhi (Right Effort–Right Mindfulness–Right Concentration) Self-regulation & attention governance คັນโยก continuous controls testing, cooling-off for high-stakes, deep-listening forum, de-escalation protocol



## แบบจำลอง MAGGA-GOV มรรค 8 เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางจริยธรรมสาธารณะของไทย ร่วมสมัย

บทความเสนอ MAGGA-GOV Framework เพื่อทำให้มรรค 8 ทำงานในระดับสถาบันและ  
สาธารณะ โดยเน้นการแปลงธรรมเป็นกลไกมากกว่าการใช้ธรรมเป็นคำสอนเชิงศีลธรรมเพียงอย่างเดียว  
โครงสร้างแบ่งเป็น 3 ชั้น (layers) และ 8 คັນโยก ดังนี้

**Layer 1 Paṅkā** (สัมมาทิฏฐิ-สัมมาสังกัปปะ) = Public-Interest Reasoning

ชั้นนี้ทำหน้าที่เป็นระบบความจริงร่วมของนโยบายและการตัดสินใจ ซึ่งประกอบด้วย (ก) สัมมาทิฏฐิในระดับสาธารณะหมายถึงการเห็นเหตุและผลของคอร์รัปชันต่อความไว้วางใจและประสิทธิภาพรัฐ และการตระหนักว่าข้อมูลข่าวสาร/โซเชียลมีเดียสามารถบิด perception และทำลาย trust ได้ (Homyamyen & Kulachai, 2025) (ข) สัมมาสังกัปปะหมายถึงการตั้งเจตนาลดการเบียดเบียนและยึดประโยชน์สาธารณะเป็นฐาน ซึ่งสามารถทำให้เป็นมาตรฐานจริยธรรมเชิงนโยบาย เช่น การทบทวนผลประโยชน์ทับซ้อนก่อนตัดสินใจเรื่องเสี่ยงสูง

**Layer 2 Sīla** (สัมมาวาจา-สัมมากรรมันตะ-สัมมาอาชีวะ) = Integrity & Non-Harm Conduct

ชั้นนี้เป็นระบบควบคุมพฤติกรรม ทั้งของผู้มีอำนาจและสังคม ได้แก่ (ก) สัมมากรรมันตะและสัมมาอาชีวะ แปลเป็น clean conduct/clean procurement/clean livelihood ในงานรัฐและธุรกิจ โดยเชื่อมกับกรอบ integrity ของ OECD และข้อเสนอการยกระดับกฎหมาย/นโยบายเพื่อสู้คอร์รัปชัน (OECD, 2021; OECD, 2024) (ข) สัมมาวาจา แปลเป็นมาตรฐานการสื่อสารสาธารณะ ลด hate speech และการทำร้ายกันทางคำพูด ซึ่งมีหลักฐานความเสี่ยงและผลกระทบต่อ civic space ในไทย (UNDP Thailand, n.d.; Amnesty International, 2024).

**Layer 3 Samādhi** (สัมมาวายามะ-สัมมาสติ-สัมมาสมาธิ) = Self-Regulation & Attention

Governance ชั้นนี้คือระบบกำกับความหุนหันของบุคคลและองค์กรในยุคไวรัล โดยเฉพาะการตัดสินใจเชิงอำนาจและการตอบโต้เชิงคำพูด การมีสติ/สมาธิถูกเสนอในงานเชิงประจักษ์ว่ามีศักยภาพช่วยเสริมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในภาครัฐไทย (Sutamchai et al., 2020). และในเชิงการสื่อสาร งานไทยเสนอสติปัญญาแห่งการสื่อสาร ที่เชื่อมสัมมาวาจาเข้ากับควมรับผิดชอบต่อผลกระทบทางสังคม (พระใบฎีกาพงษ์ศักดิ์ ขนติพโล, 2025)

ผลลัพธ์ปลายทางของ MAGGA-GOV คือ 3 ผลลัพธ์ร่วม 1) ลดความเสี่ยงคอร์รัปชันผ่านความคงเส้นคงวาและกลไกตรวจสอบ 2) ลดความรุนแรงเชิงวาจาผ่านมาตรฐานสัมมาวาจาในพื้นที่ดิจิทัลและองค์กร 3) เพิ่ม social cohesion ผ่านการฝึก self-regulation และการออกแบบพื้นที่สนทนา/มีส่วนร่วมที่ไม่ทำร้ายกัน

## แผนผังการดำเนินงานอริยมรรค 8 ประการในฐานะโครงสร้างพื้นฐานทางจริยธรรมสาธารณะ (MAGGA-GOV)

1) **สัมมาทิฐิ** เจตนาระดับสถาบัน ได้แก่การสร้างความจริงร่วมและเหตุผลเชิงหลักฐานในการตัดสินใจสาธารณะ ซึ่งมีกลไก/กระบวนการ 3 อย่างได้แก่ 1) Evidence-based policy brief / evidence note แนบท้ายเรื่องสำคัญ 2) Fact-check protocol และ data sources verification 3) Risk assessment (คอร์รัปชัน/ผลกระทบความเป็นธรรม/ผลกระทบต่อความขัดแย้ง) และมี KPI ชั้นต่ำ ประกอบด้วย 1) % เรื่องสำคัญที่มี evidence note 2) % เรื่องที่ผ่าน risk assessment ก่อนอนุมัติ 3) อัตราความคลาดเคลื่อนของข้อมูลประกาศ โดยมีหลักฐานกำกับ เช่น policy brief, data sources log, risk register, correction log

2) **สัมมาสังกัปปะ** ในบริบทขององค์กรหรือสถาบัน หมายถึงการตั้งเจตนาอย่างถูกต้องเพื่อบ่มงู่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ พร้อมทั้งมีความตระหนักรู้และระมัดระวังต่อปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest: COI) ซึ่งอาจบิดเบือนกระบวนการตัดสินใจให้เบี่ยงเบนไปจากความเป็นธรรมและความโปร่งใส เจตนาระดับสถาบันดังกล่าวจึงต้องได้รับการแปลงสู่กลไกและกระบวนการที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้สามารถตรวจสอบและยืนยันได้ว่า การตัดสินใจต่าง ๆ ยึดโยงกับประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง ในเชิงกระบวนการ สถาบันควรกำหนดให้มีการเปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อน อย่างครบถ้วนจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย พร้อมทั้งกำหนดกฎการถอนตัว ในกรณีที่พบว่าบุคคลนั้นมีผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อป้องกันไม่ให้อิทธิพลต่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ ควรมีการประเมินผลกระทบเชิงสาธารณะ โดยใช้เช็กลิสต์อย่างเป็นระบบ เช่น การพิจารณาว่าใครเป็นผู้ได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ มีอคติหรือไม่ การตัดสินใจนั้นมีความจำเป็นเพียงใด และมีทางเลือกอื่นที่เหมาะสมกว่าหรือไม่ กระบวนการดังกล่าวจะช่วยยกระดับคุณภาพของการตัดสินใจให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม

ในด้านการประเมินผล สถาบันควรกำหนดตัวชี้วัดชั้นต่ำ เพื่อใช้ติดตามความมีประสิทธิภาพของระบบ เช่น สัดส่วนของผู้เกี่ยวข้องที่ยื่นแบบเปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อนครบถ้วน ความสมบูรณ์ของบันทึกการถอนตัว และร้อยละของเรื่องที่มีความเสี่ยงสูงซึ่งผ่านการประเมินผลกระทบต่อสาธารณะอย่างครบถ้วน ตัวชี้วัดเหล่านี้จะสะท้อนระดับความโปร่งใสและความรับผิดชอบขององค์กรได้อย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ การจัดทำเอกสารประกอบ เช่น แบบฟอร์มการเปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อน บันทึกการถอนตัว เช็กลิสต์การพิจารณาประโยชน์สาธารณะ รวมถึงบันทึกการประชุมหรือเอกสารประกอบการตัดสินใจ ถือเป็นหลักฐานสำคัญที่ช่วยยืนยันความถูกต้อง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ อันจะส่งเสริมให้สัมมาสังกัปปะในระดับสถาบันมิได้เป็นเพียงหลักคิดเชิงนามธรรม แต่เป็นแนวปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในระบบการบริหารจัดการสมัยใหม่

3) **สัมมาวาจา** ในบริบทขององค์กรหรือสถาบัน หมายถึงการใช้ถ้อยคำและการสื่อสารที่ตั้งอยู่บนหลักความจริง ความสุภาพ และความปรารถนาดี อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความไว้วางใจในสังคม โดยเฉพาะในยุคที่การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลสามารถขยายผลได้อย่างรวดเร็ว การกำหนดเจตนาระดับสถาบันจึง



มุ่งลดความรุนแรงเชิงวาจาและวาทกรรมแห่งความเกลียดชัง พร้อมทั้งส่งเสริมบรรยากาศของการสื่อสารที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกฝ่าย ในเชิงกระบวนการ สถาบันควรกำหนดมาตรฐานการสื่อสารสาธารณะ สำหรับผู้บริหารและบุคลากร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแสดงออกอย่างเหมาะสมและรับผิดชอบต่อสังคม ควบคู่กับการพัฒนากลไกการกลั่นกรองและจัดการเนื้อหาเพื่อป้องกันและลดการปะทุของความขัดแย้ง โดยกำหนดขั้นตอนการตอบสนองต่อข้อความที่มีลักษณะรุนแรงหรือคุกคามอย่างชัดเจน นอกจากนี้ การพัฒนาทักษะปัญหาในการสื่อสาร เช่น การฟังอย่างลึกซึ้ง การสะท้อนความเข้าใจ และการยืนยันคุณค่าของผู้อื่น จะช่วยยกระดับคุณภาพของการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือมากขึ้น

ในด้านการประเมินผล สถาบันควรกำหนดตัวชี้วัดขั้นต่ำ เพื่อสะท้อนประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ได้แก่ จำนวนและแนวโน้มของเหตุการณ์การใช้ถ้อยคำที่เป็นการดูหมิ่นหรือสร้างความเกลียดชัง ระยะเวลาในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ดังกล่าว และระดับความรู้สึกปลอดภัยทางจิตใจและความสุขภาพในองค์กร ซึ่งสามารถประเมินผ่านแบบสำรวจระยะสั้นเป็นรายไตรมาส ตัวชี้วัดเหล่านี้จะช่วยให้สถาบันสามารถติดตามและปรับปรุงระบบการสื่อสารได้อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ การจัดทำเอกสารและหลักฐานประกอบ เช่น แนวปฏิบัติด้านการสื่อสาร คู่มือปฏิบัติงานการกลั่นกรองเนื้อหา บันทึกเหตุการณ์ บันทึกการฝึกอบรม และระบบรายงานผลแบบสำรวจ จะช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบในการสื่อสารขององค์กร ทำให้สัมมาวาจาไม่เพียงเป็นหลักการเชิงอุดมคติ แต่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของสังคมร่วมสมัย

**4) สัมมากัมมันตะ** สัมมากัมมันตะในระดับสถาบันหมายถึงการดำเนินการที่ตั้งอยู่บนความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยมุ่งเน้นความสุจริตของการกระทำสาธารณะ โดยเฉพาะในกระบวนการที่มีความเสี่ยงสูง เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การแต่งตั้ง และการดำเนินการทางวินัย เพื่อป้องกันการทุจริตและการใช้อำนาจโดยมิชอบ ในเชิงกระบวนการ สถาบันควรกำหนดระบบการดำเนินงานที่โปร่งใส เช่น กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการให้บริการที่สะอาด การกำหนดเกณฑ์การตัดสินใจล่วงหน้า และการจัดให้มีระบบรับเรื่องร้องเรียนพร้อมระยะเวลาการตอบสนองที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเป็นธรรมและความรับผิดชอบ ในด้านการประเมินผล ควรกำหนดตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนของกระบวนการที่มีเกณฑ์ล่วงหน้า ความครบถ้วนของหลักฐานและเหตุผลในการตัดสินใจ และการดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนดในระบบร้องเรียน

ทั้งนี้ การจัดทำเอกสารประกอบ เช่น แบบฟอร์มเกณฑ์การตัดสินใจ บันทึกหลักฐาน รายการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง และรายงานการร้องเรียน จะช่วยให้กระบวนการมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสะท้อนการนำหลักสัมมากัมมันตะไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมในองค์กร

**5) สัมมาอาชีวะ** สัมมาอาชีวะในระดับสถาบันหมายถึงการดำเนินงานและการสร้างรายได้ที่ตั้งอยู่บนความสุจริต โปร่งใส และไม่เอาเปรียบ โดยครอบคลุมทั้งบุคลากรภายในและคู่สัญญาภายนอก เพื่อสร้างระบบนิเวศทางอาชีพที่สะอาดและปราศจากการคอร์รัปชัน ในเชิงกระบวนการ สถาบันควรจัดให้มีระบบกำกับ การปฏิบัติตามกฎระเบียบทั้งในองค์กรและคู่ค้า ควบคู่กับการตรวจสอบคุณสมบัติและความน่าเชื่อถือของ

คู่สัญญาอย่างเป็นระบบ รวมถึงกำหนดเงื่อนไขด้านจริยธรรมและการต่อต้านการให้สินบนไว้ในสัญญาเพื่อสร้างมาตรฐานเดียวกันตลอดห่วงโซ่การดำเนินงาน ในด้านการประเมินผล ควรกำหนดตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนของคู่สัญญาที่ผ่านการตรวจสอบร้อยละของบุคลากรที่ผ่านการอบรมด้านจริยธรรมและการต่อต้านคอร์รัปชัน และจำนวนกรณีการฝ่าฝืนจริยธรรมหรือเงื่อนไขสัญญา ซึ่งสะท้อนระดับความโปร่งใสและความรับผิดชอบขององค์กร ทั้งนี้ การจัดทำหลักฐานประกอบ เช่น บันทึกการตรวจสอบคู่สัญญา บันทึกการอบรม เงื่อนไขสัญญา และทะเบียนกรณีการฝ่าฝืน จะช่วยให้การดำเนินงานสามารถตรวจสอบได้ และแสดงให้เห็นการนำหลักสัมมาอาชีวะไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมในองค์กร

**6) สัมมาวายามะ** ในระดับสถาบันหมายถึงความเพียรในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันความเสี่ยง แก้ไขปัญหา และพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการทำซ้ำ ตรวจสอบ และปรับปรุง กระบวนการให้มีประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ในเชิงกระบวนการ สถาบันควรกำหนดแผนการทดสอบระบบควบคุมภายในอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีวงจรการแก้ไขปรับปรุงที่สามารถปิดประเด็นได้ตามระยะเวลาที่กำหนดและวางแผนการตรวจสอบภายใน โดยอิงตามระดับความเสี่ยง เพื่อให้การกำกับดูแลมีความครอบคลุมและตรงจุด

ในด้านการประเมินผล ควรกำหนดตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนของการทดสอบระบบควบคุมที่ดำเนินการได้ตามแผน ระยะเวลาเฉลี่ยในการปิดประเด็นปัญหา และอัตราการเกิดปัญหาซ้ำ ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิภาพของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การจัดทำเอกสารประกอบ เช่น แผนการตรวจสอบ รายการตรวจสอบระบบควบคุม บันทึกการแก้ไขปรับปรุง และการปรับปรุงทะเบียนความเสี่ยง จะช่วยให้การดำเนินงานมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสะท้อนการนำหลักสัมมาวายามะไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมในองค์กร

**7) สัมมาสติ** สัมมาสติในระดับสถาบันหมายถึงการเสริมสร้างความตระหนักรู้และความรอบคอบในการตัดสินใจ เพื่อลดความหุนหันและการตอบสนองเชิงอารมณ์ โดยมุ่งให้เกิดการไตร่ตรองก่อนการกระทำ โดยเฉพาะในประเด็นที่มีความอ่อนไหวหรือมีความเสี่ยงสูง ในเชิงกระบวนการ สถาบันควรกำหนดช่วงเวลาทบทวน สำหรับกรณีสำคัญ เช่น การจัดซื้อ การพิจารณาทางวินัย หรือการสื่อสารสาธารณะ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการพิจารณาอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ ควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างสติในบริบทจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ และกำหนดให้มีบันทึกการไตร่ตรองก่อนการตัดสินใจ เพื่อช่วยให้ผู้ตัดสินใจพิจารณาผลกระทบอย่างเป็นระบบ

ในด้านการประเมินผล ควรกำหนดตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนของกรณีความเสี่ยงสูงที่มีการใช้กระบวนการ cooling-off อัตราการเปลี่ยนแปลงหรือทบทวนคำตัดสิน และแนวโน้มการลดลงของเหตุการณ์ความขัดแย้งหรือการยกระดับปัญหา ทั้งในที่ประชุมและในสื่อออนไลน์ ทั้งนี้ การจัดทำเอกสารประกอบ เช่น แบบฟอร์ม cooling-off บันทึกการไตร่ตรอง แนวปฏิบัติในการประชุม และบันทึกเหตุการณ์ จะช่วยให้กระบวนการมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสะท้อนการนำหลักสัมมาสติไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมในองค์กร

**8) สัมมาสมาธิ** ในระดับสถาบันหมายถึงความสามารถขององค์กรในการตั้งมั่นต่อเป้าหมายสาธารณะอย่างมีสติ ไม่หวั่นไหวไปตามกระแสหรือความขัดแย้ง โดยมุ่งให้การตัดสินใจมีความลุ่มลึก รอบคอบ



และสอดคล้องกับพันธกิจระยะยาวขององค์กร ในเชิงกระบวนการ สถาบันควรกำหนดช่วงเวลาสำหรับการพิจารณาอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เกิดการคิดอย่างรอบด้านและปราศจากแรงกดดัน ควบคู่กับการจัดเวทีรับฟังอย่างลึกซึ้ง หรือการสนทนาเชิงสร้างสรรค์ที่มีผู้ดำเนินกระบวนการ เพื่อเปิดพื้นที่ให้ผู้มีส่วนได้เสียได้แลกเปลี่ยนอย่างเข้าใจ นอกจากนี้ ควรมีการทบทวนความสอดคล้องของนโยบาย เพื่อให้แนวทางการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสนับสนุนเป้าหมายร่วม

ในด้านการประเมินผล ควรกำหนดตัวชี้วัด เช่น แนวโน้มการลดลงของเหตุการณ์ความขัดแย้งในที่ประชุม ระดับความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้เสียและสัดส่วนของนโยบายสำคัญที่ผ่านการทบทวนความสอดคล้อง ซึ่งสะท้อนถึงความมั่นคงและคุณภาพของการตัดสินใจในองค์กร ทั้งนี้ การจัดทำเอกสารประกอบ เช่น บันทึกการประชุมเวทีรับฟัง บันทึกการอำนวยการกระบวนการ แบบตรวจสอบความสอดคล้องของนโยบาย และระบบรายงานผลความเชื่อมั่น จะช่วยให้การดำเนินงานมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสะท้อนการนำหลักสัมมาสมาธิไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมในองค์กร

การจัดทำ Operational Mapping ข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า มรรค 8 สามารถแปลงเป็นระบบจริยธรรมสาธารณะเชิงปฏิบัติได้ โดยบูรณาการผ่าน 3 แกนหลัก ได้แก่ ปัญญา ศีล และสมาธิ ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมโยงหลักธรรมเข้ากับกลไกการบริหารจัดการสมัยใหม่อย่างเป็นระบบ ในมิติของปัญญา มุ่งสร้างฐานการตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนเหตุผลและหลักฐานร่วม โดยใช้เครื่องมือ เช่น บันทึกเชิงหลักฐานการตรวจสอบข้อเท็จจริง และการประเมินความเสี่ยง เพื่อให้การตัดสินใจมีความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ ในมิติของศีล เน้นการยกระดับความสุจริตและการสื่อสารที่ถูกต้องให้กลายเป็นมาตรฐานองค์กรที่สามารถตรวจสอบได้ ผ่านกลไก เช่น การเปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อน (COI) การกำหนดเกณฑ์และหลักฐานการตัดสินใจ มาตรฐานการสื่อสารสาธารณะและระบบร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแส ซึ่งช่วยเสริมสร้างธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบ ในมิติของสมาธิ มุ่งสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีความรอบคอบ ไม่ตัดสินใจโดยหุนหัน และไม่ตอบสนองต่อความขัดแย้งอย่างฉับพลัน โดยใช้เครื่องมือ เช่น กระบวนการชะลอการตัดสินใจ การพิจารณาอย่างมีคุณภาพ และเวทีรับฟังเชิงลึก เพื่อให้การตัดสินใจมุ่งสู่ประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง

ด้วยเหตุนี้ ชุดแนวคิดดังกล่าวจึงสามารถนำไปใช้เป็นฐานในการออกแบบตัวชี้วัด (KPI) ที่เหมาะสมกับบริบทของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ สถานศึกษา หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อให้การลดคอร์รัปชัน การลดความรุนแรงเชิงวาจา และการเสริมสร้างความสามัคคีทางสังคมเป็นกระบวนการที่สามารถออกแบบ วัดผล และปรับปรุงได้อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องในระบบบริหารจัดการสมัยใหม่

### แนวทางการนำไปใช้ในบริบทสังคมไทย 3 ชุดมาตรการ

**Package A** “Clean Action–Clean Livelihood” (ศีลด้านการกระทำ/อาชีพ) สำหรับรัฐ-ท้องถิ่น องค์กรสาธารณะ ให้เริ่มจากกระบวนการเสี่ยงสูง: งบประมาณ/จัดซื้อ/แต่งตั้ง โดยใช้ COI + rubric + audit trail เป็นมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องทั้งกับข้อเสนอ public integrity ของ OECD (OECD, 2021; OECD,

2024) และกับข้อค้นพบไทยที่ชี้ความโปร่งใสและการบังคับใช้กฎหมายเป็นตัวกำหนด perception และ trust (Homyamyen & Kulachai, 2025) ควรเสริมด้วยระบบร้องเรียนและการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล โดยในปี 2025 มีการอธิบายการแก้ไขกฎหมายต่อต้านคอร์รัปชันที่เพิ่มกรอบคุ้มครอง whistleblowers และกระบวนการช่วยเหลือภายในกรอบเวลาชัดเจน (Tilleke & Gibbins, 2025).

### Package B “Right Speech for Civic Space” สำหรับสื่อ/แพลตฟอร์ม/หน่วยงานรัฐ

UNDP Thailand ระบุโจทย์ fake news/hate speech และสุขภาพของ civic discourse โดยตรง (UNDP Thailand, n.d.) ดังนั้นองค์กรควรมี code of civic speech, moderation rules, และกลไก de-escalation ในการสื่อสารสาธารณะ สอดรับหลักฐานว่าความรุนแรงออนไลน์และการคุกคามสร้าง chilling effect ต่อการมีส่วนร่วม (Amnesty International, 2024) และงานไทยที่ชี้วงจรความรุนแรงจาก hate speech (Sangsawat, 2024). ด้านเทคนิค งานวิจัยชี้ว่าปัญหา hate speech ภาษาไทยมีความสำคัญ จนมีการพัฒนาโมเดลตรวจจับและชุดข้อมูล (Pookpanich & Siriborvornratanakul, 2024; Hemtanon et al., 2024)

### Package C Attention Governance (สมาธิขององค์กร) สำหรับผู้นำ/ข้าราชการ/สถานศึกษา

เพราะกระแสไวรัลทำให้การตัดสินใจฉับพลันเกิดง่าย จำเป็นต้องมี cooling-off ในเรื่องเสี่ยงสูง และพัฒนาทักษะสติ/การตัดสินใจเชิงจริยธรรม โดยมีงานเชิงประจักษ์ในภาครัฐไทยที่ชี้ว่า mindfulness-based practices ถูกมองว่าเป็นกลไกเสริม ethical decision-making (Sutamchai et al., 2020). ในเชิงวัฒนธรรมการสื่อสาร งานไทยเสนอแนวสติปัญญาแห่งการสื่อสารที่เชื่อมสัมมาวาจาเข้ากับความรับผิดชอบต่อผลกระทบและการอยู่ร่วมของความเห็นต่าง (พระใบฎีกาพงษ์ศักดิ์ ขนดีพิโล, 2025)

Roadmap การนำ MAGGA-GOV ไปใช้ในไทย (หน่วยงานรัฐ-โรงเรียน-อปท.) เพื่อไม่ให้กลายเป็นโครงการครั้งคราว บทความเสนอ roadmap 3 เฟสที่ใช้ร่วมกันได้ทุกบริบท ดังนี้

### เฟสที่ 1 (0-3 เดือน): การวางระบบฐาน (Foundation Setup)

ระยะเริ่มต้นของการพัฒนาระบบจริยธรรมสาธารณะตามแนว MAGGA-GOV มุ่งเน้นการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านนโยบาย บุคลากร กฎหมาย การสื่อสาร และเทคโนโลยี โดยเริ่มจากการแต่งตั้งคณะทำงานบูรณาการ (MAGGA-GOV Taskforce) ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากฝ่ายนโยบาย (Policy) ทรัพยากรบุคคล (HR) กฎหมาย (Legal) การสื่อสาร (Communications) และเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกันทั้งองค์กร ในขั้นต่อมา ควรกำหนดตัวชี้วัดหลัก (Key Performance Indicators: KPI) ในระดับพื้นฐานจำนวนประมาณ 8-10 ตัว ที่สามารถสะท้อนประสิทธิภาพของระบบได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งดำเนินการเก็บข้อมูลฐาน (baseline) เพื่อใช้เป็นจุดอ้างอิงในการติดตามและประเมินผลในระยะยาว ควบคู่กันนี้ สถาบันควรจัดทำเอกสารสำคัญ 4 ประการ ซึ่งเป็นเครื่องมือพื้นฐานของระบบ ได้แก่

#### 1) แบบฟอร์มการเปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อนและกฎการถอนตัว

- 2) แบบฟอร์มเกณฑ์การตัดสินใจ
- 3) รายการตรวจสอบเส้นทางหลักฐาน
- 4) แนวปฏิบัติด้านการสื่อสารสาธารณะและกติกากการกลั่นกรองเนื้อหา

การดำเนินการในระยนี้จะเป็นการวางรากฐานสำคัญให้ระบบสามารถดำเนินไปได้อย่างมีมาตรฐาน โปร่งใส และตรวจสอบได้ พร้อมสำหรับการพัฒนาในระยะถัดไปอย่างมีประสิทธิภาพ

### เฟสที่ 2 (3-12 เดือน): การฝึกระบบในกระบวนการทำงาน

ระยะนี้มุ่งเน้นการนำระบบจริยธรรมสาธารณะไปใช้จริงในงานประจำขององค์กร โดยเชื่อมโยงตัวชี้วัด (KPI) เข้ากับกระบวนการหลัก เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การแต่งตั้งบุคลากร การดำเนินการทางวินัย และการสื่อสารสาธารณะ เพื่อให้หลักธรรมาภิบาลกลายเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานในทุกระดับ ควบคู่กันนี้ควรจัดตั้งระบบรับเรื่องร้องเรียนที่มีความปลอดภัย เข้าถึงได้ง่าย และกำหนดระยะเวลาการตอบสนองที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย และส่งเสริมการเปิดเผยปัญหาอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ควรเริ่มใช้กระบวนการชะลอการตัดสินใจ ในกรณีที่มีความเสี่ยงสูง เช่น การพิจารณาทางวินัย การจัดซื้อจัดจ้าง และประเด็นสาธารณะที่มีความอ่อนไหว เพื่อให้เกิดการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ลดการตัดสินใจที่หุนหัน และยกระดับคุณภาพของการตัดสินใจให้สอดคล้องกับประโยชน์สาธารณะการดำเนินการในระยนี้จะช่วยให้ระบบจริยธรรมไม่ใช่เพียงนโยบาย แต่กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการทำงานที่สามารถปฏิบัติได้จริงในองค์กร

### เฟสที่ 3 (12-24 เดือน) การยกระดับสู่ระบบเรียนรู้

ระยะนี้มุ่งพัฒนาองค์กรให้ก้าวสู่ระบบเรียนรู้ที่สามารถปรับปรุงตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการวิเคราะห์สาเหตุรากของกรณีที่มีการกลับคำตัดสินหรือข้อร้องเรียน เพื่อค้นหาปัจจัยเชิงระบบที่ก่อให้เกิดปัญหา และนำไปสู่การปรับปรุงเชิงโครงสร้าง ไม่ใช่เพียงการแก้ไขเฉพาะหน้า ต่อมา องค์กรควรขยายชุดตัวชี้วัด (KPI) จากระดับพื้นฐานไปสู่ระดับมาตรฐานและขั้นสูง พร้อมทั้งประเมินผลกระทบในมิติเชิงคุณค่า เช่น ระดับความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้เสียและความสามัคคีของสังคม เพื่อให้การดำเนินงานสะท้อนผลลัพธ์ที่แท้จริงต่อสาธารณะ ในเชิงระบบ ควรเชื่อมโยงการดำเนินงานเข้ากับกรอบมาตรฐานสากล เช่น แนวทางด้านระบบคุณธรรมและความโปร่งใส และกรอบการป้องกันการให้สินบนข้ามชาติของ OECD โดยให้ความสำคัญกับมิติของการบังคับใช้กฎหมาย ความเป็นอิสระของกลไกตรวจสอบ และการป้องกันความเสี่ยงเชิงรุก การดำเนินการในระยนี้จะทำให้องค์กรสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ พัฒนามาตรฐานให้เทียบเท่าสากล และสร้างระบบจริยธรรมสาธารณะที่ยั่งยืนในระยะยาว

## มรรค 8 ช่วยลดคอร์รัปชัน วาจารย์รุนแรง แดกแยกอย่างเป็นระบบ

(ก) ลดคอร์รัปชัน แกนคือทำให้สัมมาสังกัปปะ-สัมมากัมมันตะ-สัมมาอาชีวะ กลายเป็นระบบ COI/rubric/audit-trail/whistleblower ไม่ใช่ฝากไว้กับความดีส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับ OECD Integrity Review ที่เน้นวินัย การจัดการความเสี่ยง-integrity in policy/decision และ OECD/งานปี 2025 ที่ชี้

บทบาทความเป็นอิสระของกลไกต่อต้านคอร์รัปชัน รวมถึงบริบทไทยที่ CPI 2024 เป็นสัญญาณแรงกดดันด้านความโปร่งใส

(ข) **ลดความรุนแรงเชิงวาจา** แกนคือสัมมาวาจาต้องถูกทำให้เป็นมาตรฐานขององค์กรและพื้นที่สาธารณะ ผ่าน code of civic speech, moderation/de-escalation, และการสร้างทักษะสติปัญญาแห่งการสื่อสาร หลักฐานร่วมสมัยสะท้อนความเสี่ยงของ hate speech และการคุกคามออนไลน์ต่อ civic space และงานวิชาการไทยชี้แจงการส่งผ่านความเกลียดชังสู่การกระทำผิด ขณะที่งานด้านเทคโนโลยีชี้ว่าความจำเป็นเชิงเทคนิคในการตรวจจับ hate speech ภาษาไทยเพิ่มขึ้น (เช่น งานตรวจจับ hate speech/ภาษาเหยียดในไทย) ซึ่งสนับสนุนว่าการจัดการสัมมาวาจาในยุคดิจิทัลต้องอาศัยทั้งนโยบายและเครื่องมือ

(ค) **ลดความแตกแยก/เพิ่ม social cohesion** แกนคือทำให้ปัญหาเป็นความจริงร่วม และทำให้สมาธิเป็นความสามารถชะลอการปะทุของอารมณ์/ไวรัส ทั้งในกระบวนการตัดสินใจและการสนทนาสาธารณะ รายงาน UNDP เรื่อง social cohesion ในไทยให้ฐานเชิงหลักฐานและข้อเสนอเชิงนโยบายที่นำไปผูกกับ KPI ของ อปท./สถานศึกษาได้โดยตรง และหลักฐานเชิงประจักษ์ในภาครัฐไทยชี้ว่า mindfulness-based practice มีศักยภาพเป็นกลไกเสริมคุณค่าจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

## สรุป

อริยมรรคมีองค์ 8 เป็นโครงสร้างจริยธรรมสาธารณะ” ทำให้พระพุทธศาสนาในประเทศไทยตอบ โจทย์ไทยร่วมสมัยได้โดยออกแบบ วัด ปรับปรุง ไม่ใช่เพียงสอน ตักเตือน โดย MAGGA-GOV แปลงมรรค 8 เป็นความสามารถระดับสถาบัน (ปัญญา-ศีล-สมาธิ) และตารางที่ 2 แยก KPI ตามบริบทเพื่อให้หน่วยงานรัฐ สถานศึกษา และ อปท. สามารถนำไปเริ่มใช้ได้ทันทีด้วย Minimal KPIs แล้วยกระดับสู่ Standard/Advanced การทำเช่นนี้สอดคล้องทั้งแรงกดดันด้านความโปร่งใส (CPI 2024) และโจทย์สุขภาพของ civic discourse ภายใต้อันตราย fake news/hate speech บทความจึงเสนอ MAGGA-GOV พร้อม Table 1-2 เพื่อทำให้ “มรรค 8” กลายเป็นกลไกที่ออกแบบได้ วัดได้ และยกระดับได้จริงในสถาบันไทย

## เอกสารอ้างอิง

พระใบฎีกาพงษ์ศักดิ์ ขนติพโล. (2025). การเมืองกับสติปัญญาแห่งการสื่อสาร. *วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ*, 8(4), 319-332.

พระมหาพิพัฒน์ ปวทุตมโน (ท่าดี). (2024). การพัฒนาสังคมในมิติแห่งมรรคมีองค์ 8. *วารสารเสียงธรรมจากมหายาน*, 10(3), 387-396.

Amnesty International. (2024, May 16). Thailand: State-backed digital violence used to silence women and LGBTI activists.

Basel Institute on Governance. (2025). Findings from the Thai private sector anti-corruption compliance: Challenges and case studies.



- Hemtanon, S., Phetkrachang, K., & Yangyuen, W. (2024). Identifying text-based online Thai hate speech in social media. *Journal of Information Science Research and Practice*.  
<https://doi.org/10.14456/jiskku.2024.27>
- Homyamyen, P., & Kulachai, W. (2025). From transparency to trust: Key determinants of corruption perception in Thailand. *Journal of Administration Management and Sustainable Development*, 3(1).
- National Anti-Corruption Commission. (2025, February 11). Thailand achieves a score of 34 and ranked 107th out of 180 countries in the Corruption Perceptions Index in 2024.
- OECD. (2021). *OECD Integrity Review of Thailand 2021: Achieving effective integrity policies and sustained reform* (OECD Public Governance Reviews).  
<https://doi.org/10.1787/e8949f1b-en>
- OECD. (2024). OECD review of Thailand's legal and policy framework for fighting foreign bribery.
- Pookpanich, P., & Siriborvornratanakul, T. (2024). Offensive language and hate speech detection using deep learning in football news live streaming chat on YouTube in Thailand. *Social Network Analysis and Mining*, 14, 18.
- Sangawat, R. (2024). Hate speech: Transmitting hatred on online social media to criminal acts. *Journal of Social Work and Social Administration*, 32(1), 62–88.
- Sutamchai, K., Rowlands, K. E., & Rees, C. J. (2020). The use of mindfulness to promote ethical decision making and behavior: Empirical evidence from the public sector in Thailand. *Public Administration and Development*, 40(3), 156–167.
- Tilleke & Gibbins. (2025, June 16). Thailand strengthens whistleblower protections.
- Transparency International. (2025). *Corruption Perceptions Index 2024*.
- UNDP Thailand. (n.d.). Promoting tolerance and respect for diversity.
- United Nations Development Programme. (2024). Public perception survey on social cohesion and resilience to violent extremism in Thailand (Nov 2023 report published Feb 2024).